dengė 2 griautinius VI-VIII a. ir 2 degintinius IX-XII a. kapus bei kelių suardytų kapų likučius. Tyrinėjimai parodė, kad kapinynas yra apardytas bulviarūsių ir ariant lauką.

Griautiniai kapai buvo 0,8-1 m gylyje. Kapų duobių kontūrų nesimatė. Griaučiai sudūlėję. Abu mirusieji palaidoti galva į Š-ŠR. Vaiko kape Nr. 1 rasta lankinė ilgakojė segė, apyrankė su iškilia trikampe briauna, 2 įvijiniai žiedai, gintarinis karolis ir įvijėlės. Ant žiedų išliko užsikonservavusios beržo tošies. Kapas Nr. 2 pagal įkapes skirtinas vyrui: juosmens srityje gulėjo 44 cm ilgio kovos peilis, rankas puošė 3 įvijiniai žiedai, du iš jų platesne vidurine dalimi. Be to, kape rasta puodo šukelė. Žvyrduobės pakraščio griuvenose rastos dar vieno griautinio kapo liekanos. Kapui priklauso virbo formos prie vieno galo truputį išplotas smeigtukas ir dvi apyrankės kanopiniais galais, kuriose išliko užsikonservavusių rankų kaulų likučiai bei lankinė laiptelinė segė.

Degintiniai kapai buvo ovalo formos 55x30, 70x40 cm dydžio ir 50 cm gylio duobėse. Duobės dugne supilti švariai iš laužo išrinkti kauliukai ir ugnyje pabuvę sulaužyti dirbiniai. Kape Nr. 3 rastas vienašmenis kalavijas su 3 negiliais grioveliais prie nugarėlės, žąslai ir įvijinis žiedas. Kape Nr. 4 - ietigalis, vytinės antkaklės fragmentai, įvijinis žiedas ir įvijėlės. Kasant smėlį suardyti keli degintiniai kapai. Duobės pjūvyje surinkta degintinių kauliukų. Arime rasta žirgų dantų, smeigtukas, gintarinis karolis, ietigalis, diržo sagtis, didelė šukė grublėtu paviršiumi.

Kapinynas skiriamas Nemuno deltos etnokultūrinei sričiai.

Valdemaras Šiménas

SODĖNŲ KAPINYNAS

Sodėnų kapinynas yra Šilutės rajone, "Rambyno" tarybinio ūkio laukuose, ŠR Sodėnų kaimo pakrašty-

je, į Š nuo apleistų XX a. pradžios kaimo kapelių, iš Š ir P gilių šaltinėtų griovių juosiamame aukštumos terasos liežuvyje. Kapinynas žinomas bent nuo XX a. pradžios, kai į "Prūsijos" muziejų buvo patekę dirbinių iš suardytų kapų, vėliau užmirštas. 1984 m. ūkiui pradėjus kasti smėlį, naujai rastas MMT žvalgomosios ekspedicijos metu.

1986 m. MA II atliko šio paminklo žvalgomuosius kasinėjimus. Centrinėje kapinyno dalyje ištirtas 62 m^2 plotas, aptikti 3 V-VII a. griautiniai ir 6 sudegintų mirusiųjų XI-XII a. kapai. Be to, rastos ankstyvo rentininio pastato liekanos, XIX a. (?) pastato pamatai ir ūkinės duobės.

Pagal įkapes visi 3 V-VII a. griautiniai kapai (k. 1, 2, 8) skiriami vyrams. Mirusieji laidoti 1,5-1,8 m gylyje, daugiau kaip 2 m ilgio ir apie 1 m pločio apvaliais kampais duobėse. Griaučiai sunykę, tik kape Nr. 8 išliko kaukolė, dešinės rankos ir kojų kaulai, Sprendžiant iš išlikusių griaučių pėdsakų ir radinių padėties, mirusieji laidoti aukštielninki, ištiestomis palei šonus rankomis, orientuoti galva į Š (k. 2, 8) ir ŠV (k. 1). Sampiluose pastebėtos smulkių angliukų priemaišos.

Mirusieji laidoti su įkapėmis. Galvūgalyje gulėjo ietigaliai, kape Nr. 2 dar ir įmovinis kirvis, o kapuose Nr. 2 ir 8 - dalgiai. Peiliai padėti dešinėje mirusiojo pusėje prie peties (k. 2) ir kojų (k. 1, 8). Kape Nr. 2 prie peties gulėjo susuktas diržas su žalvarine sagtele ir 16 gintaro karolių apvara. Vyrų kapuose gausu ir papuošalų. Kape Nr. 2 vyras palaidotas su antkaklę, turinčia rakto formos skylutę užsegimui. Ant jos sumauti keturi įvijiniai žiedai. Kape Nr. 8 buvo ilgakojė segė, žiedas ir kabutis prie juostos iš 3 žalvarinių įvijų ir gintarinio karolio, kapuose Nr. 2 ir 8 ant rankų - storagalės apyrankės.

Sudeginti mirusieji kapuose Nr. 4, 6, 7 palaidoti ovalo formos 1,25x1,1, 1,2x0,8 m dydžio ir 1,2 m gylio duobėse. Į duobę sužertos visos laužo liekanos: pelenai, perdegę žmonių kaulai, susilydę ir į smulkias dalis sulaužyti papuošalai: vytinės antkaklės,

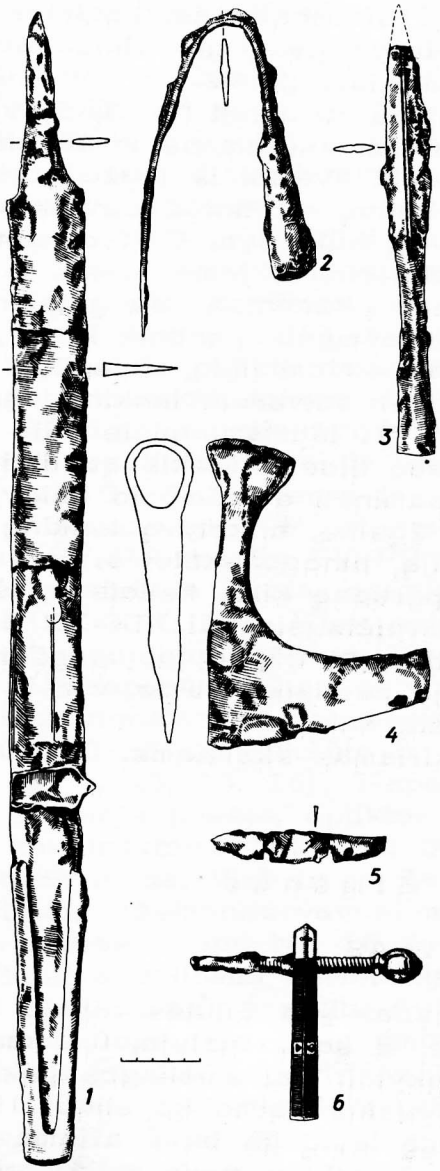

9 pav. Sodėnai. Kapo Nr. 5 radiniai

įvijinės apyrankės, smulkios puodų šukės. Kape Nr. 7 rastas žalvarinis skambaliukas, kaulinės ornamentuotos plokštelės fragmentas, gintarinis karolis, pasaginė segė cilindriniais galais.

Kiti trys sudeginti mirusieji (k. 3, 5, 9) palaidoti apvaliose 45-50 cm skersmens ir 40 cm gylio duobėse, į jas supilti švariai iš laužo surinkti kauliukai ir ugnyje pabuvę dirbtiniai. Beveik visi dirbtiniai sulankstyti arba sulaužyti. Gausesnėmis įkapėmis išsiskiria kapas Nr. 5. Jame rastas į 4 dalis sulaužytas vienašmenis kalavijas su geležiniais makščių apkalais, plačiaašmenis pentinis kirvis, du ietigaliai, kurių vienas 40 cm ilgio, sulenktas pusiau, nedidelis peiliukas ir žalvarinė lankinė segė aguoniniais galais (pav. 9). Ištirtame plote būta ir daugiau kapų. Tai rodo didelis kiekis atsitiktinių radinių, iš kurių reikėtų paminėti dviašmenio kalavijo geležtės dalį, pentiną, žąslus, ankstyvą lankinę laiptelinę segę, sraiginę įviją, titnago skeletes.

Iš PV ir ŠR perkasą kirto keliais aukštais sudėtų akmenų eilė. Greičiausiai tai XIX-XX a. pastato pamatai. Ūkinės duobės užpildytos degėsiais ir maišyta žeme, kurioje pasitaikė stiklo, žiestų glazūruotų puodų ir lėkščių šukių.

Kapinynas skiriamas skalviams.

Valdemaras Šiménas

VIDGIRIŲ KAPINYNAS

Vidgirių kapinynas yra Šilutės rajono Piktupėnų tarybiniame ūkyje, Š kaimo dalyje, 0,4 km į ŠV nuo kelio Tauragė-Mikytai. Tai smėlingos pakilumos P šlaitas aplink buvusius kaimo kapelius. 1932 m. ten kastas smėlis, ilgą laiką jis buvo ariamas. 1983 m. kapinyno teritorijoje atlikta melioracija, rekultivuota ir smėlio duobė. 1984 m. kapinynas žvalgytas MMT, žemės paviršiuje tada surinkta daug atsitiktinių ra-